

Motion till riksdagen

1988/89: So272

av Anders Castberger (fp)

Alkoholförebyggande åtgärder och kamratstöd på arbetsplatser

Mot.
1988/89
So272 – 280

Alkoholproblemet är vårt lands största ekonomiska och sociala problem och leder till omfattande mänskligt lidande och en omfattande social utslagning. Uppgifter bekräftar också att alkohol är den utlösande faktorn vid för tidig död (25% av dem som dör före 50 års ålder) och vid våldshandlingar (80% av alla gärningsmän som begår våldsbrott).

Det är väsentligt att utnyttja alla tänkbara vägar att dels informera om alkoholens risker, dels aktivt hjälpa dem som har problem. Insatserna för att nå ut till ungdomen med det alkoholförebyggande budskapet klarades genom skolan på 1970-talet

Genom arbetsplatsen

Idag har vi en trend som ger möjlighet att nå ut till arbetsplatser med särskild chefsutbildning, och med stöd av arbetsmiljölagstiftningen till alla med bred information om alkoholens risker och genom facket med bra kamratstödjande arbete.

Arbetsmarknadens parter har ett omfattande statsbidrag för att möta alkoholproblem på arbetsplatsen. Det är ett viktigt ansvar som regeringen ger dessa grupper. Mycket idag är bra, men bidragsreglerna utestänger andra – t. ex. nykterhetsrörelsen – om man vill arbeta med förebyggande arbete via arbetsplatserna.

Nu stärker regeringen de fackliga parterna ytterligare genom att flytta ett anslag till allmänt förebyggande medel till den pott som i första hand LO och TCO disponerar.

Sedan tio år tillbaka ger staten särskilt bidrag till arbetsmarknadens parter för deras arbete inom denna sektor. 1988 har fördelats 3 708 000 kr. genom socialstyrelsen. 14% går genom arbetsgivarorganisationerna (SAF, Kommun- och Landstingsförbundet 518 000 kr.) och resterande 86% genom arbetstagarorganisationer enligt nedanstående fördelning som bygger på medlemstalens storlek:

LO	(2 279 885 medlemmar)	1 958 000:–
TCO	(1 134 472 medlemmar)	974 000:–
SACO/SR	(300 089 medlemmar)	258 000:–

Detta är en bra satsning. Tyvärr innehåller systemet en svårighet för övriga organisationer att bedriva informations-, kamratstöds- och vårdarbete med inriktning på arbetsplatser.

Bl. a. den samlade nykterhetsrörelsen – SNR (Sveriges Nykterhetsorganisationers Representantskap) – har under perioden från 1956 bedrivit arbete på detta område. Under 1960- och 1970-talen i samverkan med LO och TCO.

För 1989/90 kommer detta bidrag – delvis genom omdisponering – att ökas till 4 408 000 kr.

Missbruksvårdens resurser

I finansplanen anges bidraget till missbruksvården i alla dess former utgöra 860 milj.kr. Pengar som till stor del går genom kommunerna. Ett nytt bidragssystem för missbruks- och ungdomsvård skall införas fr. o. m. 1990. Förhandlingar om detta pågår. Regeringen bör få i uppdrag att i dessa förhandlingar särskilt framhålla vikten av att Kommun- och Landstingsförbunden avsätter dem tilldelade medel till såväl centrala, regionala som lokala satsningar på av frivilliga organisationer förda projekt.

Det finns idag också enskilda ekonomiska satsningar i alkoholvården. Ett antal privata intressenter har, som med gott resultat praktiserats främst i USA, etablerat rehabiliteringsprogram i Sverige.

Förebyggande arbetet

Nykterhetsrörelsen och andra folkrörelser är tillsammans med kommuner och landsting hänvisade till att söka medel till det drogförebyggande och kamratstödande arbetet genom de medel som anslagits till socialstyrelsen för drogförebyggande verksamhet.

Senast fördelade socialstyrelsen till detta ändamål ca 6,9 milj.kr. Ansökningar om medel motsvarande 71 milj.kr. förelåg. Många av de projekt som avlogs var bra och väl förberedda. Intresset att vidta åtgärder och medverka i projekt är mycket stort, vilket torde framgå av efterfrågan på medel.

Vidare har socialstyrelsen vissa medel för utvecklingsprojekt och uppföljning. Sammantaget för 1988/89 810 600 kr.

I budgetpropositionen föreslås dessa medel minska med 210 000 kr. och överföras till arbetsmarknadens parter.

Framåtsyftande inriktning

Intresset för det förebyggande arbetet – primär prevention – och för ett arbete som syftar till tidig upptäckt och tidiga insatser – sekundär prevention – ökar snabbt.

De medel som ställs till förfogande av samhället är i hög grad disponerade för det tunga vårdarbetet bland socialt och medicinskt utslagna – tertiär prevention. Ett i och för sig viktigt och ur humanitära utgångspunkter välmotiverat arbete, men som på sikt inte leder till någon förändring av den rådande situationen.

Modern vetenskap och hävdvunnen erfarenhet bekräftar i stället att det är det förebyggande arbetet – primär prevention – som måste förstärkas

tillsammans med de tidiga insatserna. Mycket talar för att båda dessa insatser kan och bör ske via arbetsplatserna.

Vill man nå effekt när det gäller alkoholproblem i samhället krävs mångfald. Nykterhetsrörelsen kan mycket om det förebyggande arbetet. De fackliga organisationerna är proffs på kamratstöd. Tillsammans bör detta kunna leda till utveckling av metoder för att tidigt upptäcka och hjälpa människor med begynnande problem. Den nuvarande bidragskonstruktionen och fördelningen av medel byggt på detta motverkar sådana mål.

De medel som står till förfogande måste av dessa skäl omorganiseras för förebyggande insatser.

Insatser på arbetsplatserna begränsas med föreslaget system till de insatser som arbetsmarknadens parter kan göra. Kommuner, landsting och folkrörelser – främst nykterhetsrörelsen – skulle om bestämmelserna såg annorlunda ut också kunna medverka på arbetsplatserna.

Det mest uppmärksammade projektet med inriktning på arbetsmarknaden under senare år – ALKOHOL SOM HINDER PÅ ARBETSPLATSEN – har genomförts av nykterhetsrörelsen, men med medel som egentligen avsett allmänt förebyggande arbete.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de medel som ställs till förfogande för insatser på arbetsplatsen uttryckligen också skall stå till förfogande för insatser av andra organisationer än de som finns företrädade som fackliga organisationer på arbetsplatsen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att av de medel som idag disponeras för missbruksvård minst 30% skall avdelas för att avses utnyttjas av kommuner, landsting och folkrörelser för tidig upptäckt och tidiga insatser (primär prevention),
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förhandlingsuppdrag gällande kommun- och landstingsförbundens satsningar på av frivilliga organisationer förda projekt,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det allmänt drogförebyggande arbete som sker genom folkrörelser och kommuner och till vilket socialstyrelsen fördelar medel, genom omorganisering skall förstärkas.

Stockholm den 25 januari 1989

Anders Castberger (fp)

Mot. 1988/89
So272